

PƆLU KALATA'N M'Ɔ HƐLELI NWANLIN TITU'N

M'Ɔ wƆ nun'n

Titɪ tɪ *Geleki sɔanlan. Anun, Ɔ wƆ bƛ bƛ nɔn Zozɪ Bɔfɔe Pɔlv di yƛ Mɪn junman nun anun bie. Ɔ nɔn Pɔlv bƛ tuli atɪn dɔn bƛ hɔli bɔli Zozɪ anwɔn Ejɔlekpa'n. Ke ye kpɪn ye nwun yɪ kalata ɛɪ anun'n, Pɔlv yacili Titɪ Keleti mɔn nun ke Ɔ bɔka asɔnɪn'n-mɔ mɔ bele mɔ b'a bɔ yɪ bɔ'n (yɪ ti 1.5). Eɛe ye nwun yɪ biekun wɔ alimɔa kalata'n mɔ Pɔlv hɛleli nwanlin Timote nun anun'n ke Pɔlv le man Titɪ nɔn asɔnɪn'n-mɔ kɔsɔ afɔtu.

Kalata nun anun, Pɔlv le kan kele Titɪ ke Ɔ sƛsie mgbain-mɔ asɔnɪn kɔn biala asɔ. Bƛ mɔ bƛ 'sesie bƛ mgbain'n, Pɔlv le kacɪ Titɪ ninngɛ m'Ɔ fata ke bƛ nwun yɪ bƛ asɪtanlan nun anun'n (1.5-9). Pɔlv le kan kele Titɪ nɔn asɔnɪn mma'n-mɔ ke bƛ lɪ ananhɔle ngehele'n mɔ bƛ tɪli nun asɔ, nɔn bƛ hƛle Zufɔ'n mmie-mɔ mɔ bƛ kulo ke bƛ sɛci asɔnɪn'n ke bƛ ngehele die'n-mɔ tɪ ato. Kalata nun ati 2-3 nun anun, Pɔlv le man mmelenzua, mmalasua, mgbafɛle, ndalua nɔn nganga mɔ bƛ wɔ asɔnɪn'n-mɔ anun nun afɔtu. Ɔ le kacɪ bƛ kɔalaa ke Nyanmɪan kpɪnlin yɔli mɔ Ɔ'a nwun bƛ nwɔn anwunnɔve Ɔ'a man b'a nyan bƛ ti'n, nɔn Ɔ wowula bƛ anwɔnsele maan bƛ yɔ nyɔle mgbakpa. Kalata nun agualɛ nun, Pɔlv le kacɪ Titɪ ke Ɔ fɔan bƛ mɔ bƛ man mgbacɪmgbacɛ ba asɔnɪn nun anun'n fi nun fite.

Ahɪn ebisa

¹Titɪ,

Mín Pòlv mǎ n di Nyanmian akva mǎ ese n di Zozi Kilisi bǎfve'n yê mún kele kalata ehi mún nwan wó ɔ. B'a yi mín ke n jóin bé mǎ Nyanmian a kpa bé a yǎ yí di'e'n maan be nyán dedi, ese be nwún ananhǎle'n kpa bǎkǎǎ nán b'a yǎ like mǎ Nyanmian kulo. ² Like mǎ Nyanmian kulo'n y'ǎ man be nyan ngvan m'ǎ le man ayuelie nún anwǎn anyindasue ɔ. Ngvan m'ǎ le man ayuelie sǎ'n, Nyanmian m'ǎ nni man ato'n lili mva fali bǎli yé anǎhuba asannan nán ɔ'a bǎ mân'n. ³ Mǎ temǎn'n juli'n, ɔ nanndi yí Nvan Ejǎle nún asu, ɔ'a yí ngvan m'ǎ le man ayuelie'n ɔ'a hele. Ehiǎ ati, Nyanmian m'ǎ ti Ngvandefve nún a fa ejǎle sǎ nún a wula mín sa nún ɔ'a man mín atún ke m mǎ n géle menian'n-mǎ.

⁴ Tití, wó mǎ e ti mín wa kpa'n, afi a le Zozi Kilisi a li ke mín kǎsu m'an le yí m'an li'n, mún 'bisa wó ahún mún yǎ wǎ ecián'n mǎ.

Nyanmian m'ǎ ti Si'e'n ɔ nǎn Zozi Kilisi m'ǎ ti yé Ngvandefve'n, be nwún wǎ nwǎn anwunnvoe ese be mán wǎ lva cíci wǎ nwǎn.

Junman m'ǎ se ke Tití di wǎ Keleti mân nún anun'n

⁵ N yacili wǎ Keleti mân nún anun elǎ ke e sésie ejǎle'n kǎalaa m'ǎ ka'n kpe kpe kpe. Kulo kǎn biala asu, sesie mgbain-mǎ ebele asǎnún nún asu ke m gbúnún n geleli wǎ'n. ⁶ Sǎnlan mǎ e 'sie yí kpain'n, ɔ se ke ɔ yǎ sǎnlan mǎ be nnyan man yí nwǎn ejǎle ete fíi be ngan man. ɔ ja balasua kǎnmgba cein, yí mma'n-mǎ de Zozi Kilisi be di, be mmǎ man bé dunman ete ke be yǎ mgbán-mgbán ninnge anaan bé nyin nzǎ man sǎnlan. ⁷ Afi asǎnún kpain'n, ɔ ti sǎnlan m'ǎ di Nyanmian junman. Yí ti, ɔ se ke ɔ yǎ sǎnlan mǎ be nnyan man yí nwǎn ejǎle ete fíi

be ngan man. O nni man ke o yo sʋanlan m'ɔ tu yí nwɔn, m'ɔ fe eya, m'ɔ ti kɔnɔnmɔnnzan, m'ɔ ti kpukpo kpukpo, mɔ yí nyɔn bɔbɔ esika. ⁸ Nan o fata ke o yo sʋanlan m'ɔ sɔ menian nun kanlanman, m'ɔ kulo ye eyɔle, m'ɔ le ajɔnlɔn, m'ɔ ti sese, mɔ o'a fa yí nwɔn o'a man Nyanmian kpa bɔkɔɔ, m'ɔ kwalaa yí nwɔn bɔlɔ, ⁹ m'ɔ di ananhɔle ejɔle'n mɔ b'a hehele yí nun asɔ, nán yí kɔsɔ o'a hɔala o'a fa o'a wowula ehɔnlɔn-mɔ anwɔnsele, nán o'a hele bé mɔ be di ato nzin'n maan be nwun yí ke b'a fɔn.

¹⁰ Afi, Zufɔ'n-mɔ mɔ b'a fa bé nwɔn b'a man Zozi'n, bé nun mmie-mɔ dɔɔn kpa ti anzɔselefɔe, be kan mgban-mgban ejɔle ese be laka menian. ¹¹ Zufɔ sɔ'n-mɔ, o se ke e tótua bé sɔ. O sanlɔn ke, awulo awulo mɔ nun menian'n-mɔ kwalaa a fa bé nwɔn b'a man Zozi'n, Zufɔ sɔ'n-mɔ le kekele bé ninnge m'ɔ nze nvata man be kpɔnnɔde ndunlunmun esika. ¹² Keletɔ amma'n-mɔ muonun le bé kpɔmanfɔe kɔn. Bé kpɔmanfɔe sɔ'n nwan:

Keletɔ amma, be di ato cɔan daa,
bé ti anun ti ete be yo be ninnge'n-mɔ ke naan,
ese be ti efɔanfɔe bé kɔ esê nun ala y'ɔ cian bé o.

¹³ Ejɔle'n mɔ bé kpɔmanfɔe sɔ'n hanlɔn'n ti ananhɔle. Ehika ati, tu bé nyunnun kpa, nán bé dedi nun a yo fɔɔn ¹⁴ b'a yaci Zufɔ ehɔa'n-mɔ b'a gua, nán ese b'a nni man menian mɔ b'a kaci bé nzin b'a si ananhɔle'n mala dɔe'n-mɔ asɔ. ¹⁵ Menian mɔ bé nwɔn a ti'n, like fí ti man efian mman man bé. Nan bé mɔ efian a gua bé nwɔn mɔ be nne man Nyanmian be nni man'n, like kwalaa ti efian man bé. O sanlɔn ke bé ngele'n nɔn bé ajɔnlɔn'n ti ete. ¹⁶ Be kan ke be si Nyanmian, nan kɔsɔ bé nyɔle'n-mɔ kekele ke be nzi man Nyanmian. Bé nwɔn le ekpɔ,

be ti anzuselefve yê be ngvāla man nyōlie kpa baa kōnmgba cein yō.

2

Pōlv 'ba tu mgbain'n-mō fvō

¹ Nan wó diē, kekele menian'n-mō ejōle'n m'ō kō Nyanmian atin nūn asu'n. ² Kan kele mgbanmgbain'n-mō ke be lé bé nwōn be lí, be mán menian'n-mō féli bé, be nánndi kanlanman, be lé Nyanmian be lí kpa, be hūlo bé nwōn ese be sí abutale wō yale elie nūn anun.

³ Kan kele mmalasua mgbanmgbain'n-mō kusv ke be bó bala mō Nyanmian kulo. Nán be seci menian'n-mō dunman. Nán be kaci nzan'n nganga. Nan be mán afotu kpa, ⁴ nán b'a bōka ndalua'n-mō maan b'a hulo bé hun nūn bé mma'n-mō. ⁵ Anin bé enanndiē'n yō fain, bé nwōn ti, be bu awulo amanmuo kpa, be kaci mmalasua kpa mō kōn biala anyin sō yí muonun yí hun, nán svanlan a nnyan man Nyanmian Anvan Ejōle nūn anwōn ejōle ete fíí ō'a ngan man.

Pōlv 'ba tu mgbafele'n-mō fvō

⁶ Kan kele mgbafele'n-mō kusv ke asitanlan'n kvalaa anun, be nánndi kanlanman. ⁷ Wó bōbō muonun yō nyōlie m'ō ti kpa maan mgbafele'n-mō nian sō be yó bie. Man wó ngehele'n yó ananhōle, n'ē man ato ba nūn. ⁸ Man ejōle mō ε kan'n yó sese, mō be nnyan man yí nzin ejōle ete fíí be ngan man, nán b'a ngan man yé nwōn ejōle ete. Se ε yō yí sō a, anin kpōfve nūn anyunnun a gua asi.

Pōlv 'ba tu nganga'n-mō fvō

⁹ Kan kele nganga'n-mə kusu ke be mán bé min-mə anyinnzə wə like biala anun. Be yó like mə bé min-mə kulo. Nán be yə menian mə be ti bəyi, ¹⁰ nán be wua bé like fíí. Nan cian daa, be héle ke be ti ananhələfue sakpa. Se be yə yí sə a, like biala anun, menian'n-mə 'ba le Nyanmian m'ə ti yé Ngvandefue nun Anvan Ejələ'n mə ye kekele'n be tu nun.

Nyanmian si anwunnvoe

¹¹ Afi, Nyanmian m'ə si anwunnvoe m'ə kulo ke kulo menian'n-mə kɔalaatin nyan bé ti'n, ə'a yi yí nwɔn ə'a hele. ¹² Ɔ le kele yé ke ye yáci nyəlie ete ete'n-mə m'ə nzə man Nyanmian anyin'n, ə non mán ehi anun ninng'e'n-mə mə yé nyin bolu yí nwɔn'n ye gúa. Nán ye nánndi kanlanman wə ene mələ ehi anun, ye bó bala m'ə ti sese m'ə sə Nyanmian anyin. ¹³ Səa y'ə di ke ye yə ye nwɔnnde anyindasue cian nun ə. Cian sə'n yé Ngvandefue Zozi Kilisi m'ə ti yé Nyanmian Kpili'n 'ba yi yí anunminnyanmɔn kele yé ə. ¹⁴ Zozi Kilisi muonun a wu yé dunman nun, ə'a man y'a nyan yé ti fi nyəlie ete'n-mə anun, anin ye kaci yí ti anwɔn menian mə ə'a man bé nwɔn a ti mə ese bé nwɔn te bé be yə nyəlie m'ə ti kpa.

¹⁵ Ejələ m'ə fata mə ε kan nun anin. Tunmin'n kɔalaa mə a nyan yí'n, fa wowula wó menian'n-mə anwɔnsələ, nán tu bé mə be yə nyəlie ete'n-mə kusu anyunnun. N'ε man sɔanlan fíí tɔtɔ wó nyunnun ngəsələ.

3

Abalabə m'ə se ke asənin sɔanlan bə'n

¹ Kaci asɔnɔn mma'n-mɔ ke be bébele bé nwɔn asɔ be mán bé mɔ be lí mán nɔn ati ɔ nɔn bé mɔ be le tunmin'n. Be mán bé anyɔnnzɔ, be bóbɔa bé nwɔn be yó nyɔlie biala m'ɔ ti kpa'n. ² Nán be kan sɔanlan fíi anwɔn ejɔle ete, nan be kpónnde anzɔnunjɔ'n, ɔ nɔn ati anun kpa eyɔle'n ɔ nɔn betee eyɔle'n kpa bɔkɔɔ wɔ menian'n-mɔ kwalaa anyunnun. ³ Ɔ sanlɔn ke, daba, anɔn yé kɔsɔ ye ti ngvasiafɔe, yé nyɔn nzɔ man sɔanlan, ye minlinlin, anɔn ye ti ninnge'n-mɔ kwalaa mɔ ye kulo ese ye yɔ'n nganga. Ati anun ete mán yê anɔn ye bu ɔ, ye ti anyɔnbɔlɔ menian, ye ti busuɔfɔe ese anɔn ye kpɔ yé nwɔn. ⁴ Nan mele mɔ Nyanmian m'ɔ ti Ngɔandefɔe'n heleli kulo menian'n-mɔ ke yí ti anun ti kpa ese ɔ kulo bé'n, ⁵ ɔ'a le yé ti ngɔan. Nán ke sese nyɔlie mɔ y'a yɔ ati y'ɔ man ɔ'a le yé ti ngɔan ɔ, nan anwunnvoe yê ɔ'a nwun yé ɔ. Ɔ naandi Wawe Nwanzan-nwanzan nɔn asɔ ɔ'a tu yé nwɔn efian ɔ'a man b'a wɔ yé fɔfɔle. ⁶ Afi, Zozi Kilisi m'ɔ ti yé Ngɔandefɔe'n dunman nun, Nyanmian a fa Wawe Nwanzan-nwanzan'n ɔ'a man yé dede ɔ'a bu sɔ. ⁷ Nyanmian a nwun yé nwɔn anwunnvoe ɔ'a man y'a kaci seseɔfɔe wɔ yí nyunnun, nán y'a hɔala y'a nyan nyanmiansɔ ngɔan'n m'ɔ le man ayuelie'n m'ɔ ti yé anyɔndasɔe like'n. ⁸ Ejɔle'n mɔ m'an han'n ti ananhɔle. Yí ti, mɔn kulo ke ε jinlan ejɔle sɔ nɔn asɔ cɔnnjɔn kpa, nán bé mɔ b'a le Nyanmian b'a li nɔn a ti bé nyɔn b'a yɔ nyɔlie kpa ngɔnmɔn. Ninnge sɔ'n-mɔ ti nganlanman ese be ti kpa be man bé kwalaaatin.

⁹ Nan kvasia akpɔlɔwa esúe'n, n'ε su bie. Wɔ nannan-mɔ dunman nɔn anwɔn akpɔlɔwa esúe'n, n'ε su bie. Zufɔ'n-mɔ mala nɔn anwɔn akpɔlɔwa esúe'n ɔ nɔn sɔ butule elie'n, n'ε wula wɔ nwɔn

nun. Ɔ sanlɪn kɛ nvasɔɛ nnɔn man sɔ, ɔ ti mgban. ¹⁰ Svanlan m'ɔ man mgbacɪmgbacɪɛ ba'n, di mɔa kannzɔ yɪ kɔn. Sɛ ɔ'a nyaci man yɪ nyɔɪɛ nɪn an, ɛsɛ kannzɔ yɪ kɔn biɛkun. Sɛ ɔ'a nyaci man yɪ nyɔɪɛ sɔ nɪn an, yɪ yɪ asɔnɪn nɪn anun. ¹¹ Afi, ɛ sɪ kɛ svanlan m'ɔ ti sva'n, ɔ fi ananhɔɛ atɪn nɪn asɔ ɔ'a jasɔ, ɔ yɔ ɛɛ, ɛsɛ ɔ lɛ bu yɪ muonun yɪ nwɔn fɔɔ.

Ngalɛ

¹² Mɪn 'ba svan Alɪtemasɪ anaan Tisiki wɔ nwɔn ɛɔ. Sɛ ɛ nwun yɪ a, anɪn kan wɔ nwɔn tɔ mɪn Ninkopolisi kulo nɪn asɔ. Ɔ sanlɪn kɛ ɛɔ yɛ afɔɛ nɪn anvan'n 'yia a, mɪn kulo kɛ mɪn kɔ ɔ. ¹³ Gua Zenasɪ m'ɔ ti avoka'n ɔ nɔn Apolɔsɔ atɪn kanlanman. Like mɔ b'a mian yɪ nwɔn wɔ bɛ atɪn etue nɪn anun'n, fa man bɛ, n'ɛ man bɛ mian like fɪɪ nwɔn. ¹⁴ Ɔ sɛ kɛ yɛ menian diɛ'n-mɔ kɔsɔ sɔsuan nyɔɪɛ kpa'n-mɔ ngɔnmɪn ɛyɔɛ, nán b'a bɔka bɛ mɔ bɛ wɔ emian nɪn anun cɪnnjɪn'n. Nán man bɛ bubu bɛ sa bɛ tanlan sɔ.

¹⁵ Bɛ kwalaa mɔ bɛ nɔn mɪn wɔ ɛwa'n, bɛ nwan bɛ 'bisa wɔ ahɪn. Bɛ mɔ bɛ nɔn wɔ ti ɛɔ, mɔ bɛ le dedi bɛ kulo yɛ'n, yɛ 'bisa bɛ ahɪn.

Nyanmian nwɔn ɛmɔ kwalaaɪn anwɔn anwun-
nvoe.

Nyɥhyɛ Fɔfɔlɛ'n
Anyin: Nyɥhyɛ Fɔfɔlɛ'n New Testament

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Agni Sanvi

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2024-02-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

b4bf56fc-6e3d-5a7c-9f55-25d2c3645a88